

- 1 **Jednání podnikatele. v.2013 (ObZ | NOZ)**
 © (2006 –) 2013 Michal Černý Ph.D.
www.michalcerny.net
- 2 **ObZ: Podnikatel – jednání (do 31.12.13)**
  - Fyzická osoba – 1) přímé jednání, 2) jednání nepřímé = zmocněncem (zástupcem)
  - Právnícká osoba – zákony (OZ a ObZ) upravují, kdo je oprávněn jménem PO jednat (OZ: členové a zaměstnanci, ObZ hovoří o statutárních orgánech, upravuje ale i jednání prostřednictvím dalších osob)
  -
- 3 **NOZ: Jednání podnikatele (od 01.01.2014)**
  - Člověk (= fyzická osoba) – sám nebo v zastoupení.
  - Právnícká osoba – vždy v zastoupení. PO je umělá konstrukce (t.fikce = právní osoba). Má právní osobnost (dříve pr.subjektivita), nemá však svéprávnost (dř. Způsobilost k právním úkonům). Proto je také při právních jednáních vždy zastoupena. V plném rozsahu statutárním orgánem. NOZ se nevrátil k pojmu statutární zástupce (zůstává v předpisech práva veřejného).
- 4 **Fyzická osoba (do 31.12.13)**
  - Přímé jednání = jedná podnikatel sám
  - Zákonné zmocnění - § 15 ObZ
  - „Zákonné zastoupení“ – rodiče (aplikuje se na případ, kdy by nezletilec zdědil podnik)
  - Smluvní zastoupení – plná moc (OZ), mandátní smlouva (ObZ) nebo jiná z tzv. smluv se zástupci
- 5 **Právnícká osoba**
  - Základní pravidlo - § 20 OZ
  - Speciální pravidlo pro obchodní společnosti a družstvo - § 13 ObZ
  - Obecné ustanovení pro členství v orgánech obchodních společností a družstva - § 66 ObZ
- 6 **NOZ: Obecně od 01.01.2014**
  - Pravidla pro zastoupení právnické osoby
  - Zvláštní pravidla pro zastoupení podnikatele (u podnikatelů – právnických osob se použijí obě skupiny pravidel současně).
- 7 **Občanský zákoník - § 20 (do 31.12.13)**
  - § 20
  - (1) *Právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány).*
  - (2) *Za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět.*
- 8 **Statutární orgán (do 31.12.13)**
  - Je to orgán, který přímo jedná jménem obchodní společnosti či družstva. Nazývá se různě:
  - Společník (kterýkoliv / pověřený) – veřejná obchodní společnost
  - Komplementář – komanditní společnost
  - Jednatel – společnost s ručením omezeným, evropské hospodářské zájmové sdružení

- Představenstvo – akciová společnost, evropská společnost, družstvo

9 **NOZ: Jednání za právnickou osobu od 01.01.2014**

§161 NOZ: Všeobecné pravidlo

- *Kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, neplyne-li to již z okolností. Kdo za právnickou osobu podepisuje, připojí k jejímu názvu svůj podpis, popřípadě i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení.*

§162 NOZ: Vazba na veřejný rejstřík

- *Zastupuje-li právnickou osobu člen jejího orgánu způsobem zapsaným do veřejného rejstříku, nelze namítat, že právnická osoba nepřijala potřebné usnesení, že usnesení bylo stíženo vadou, nebo že člen orgánu přijaté usnesení porušil.*

10 **NOZ: Jednání statutárního orgánu od 01.01.2014**

§163 NOZ: Orgány a vztahy mezi nimi

Statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby

§164 NOZ: Všeobecné oprávnění st.org.

- (1) *Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech.*
- (2) *Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání.*

(3) Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu..

11 **NOZ: Jednání statutárního orgánu od 01.01.2014**

§164 NOZ: Všeobecné oprávnění st.org.

(3) Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu..

§165 NOZ: Povolání člena st.org.soudem. Opatrovník.

(1) Nemá-li statutární orgán dostatečný počet členů potřebný k rozhodování, jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, chybějící členy soud na dobu než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání; jinak soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, kdykoli se o tom při své činnosti dozví.

(2) Soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, jsou-li zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nemá-li právnická osoba jiného člena orgánu schopného ji zastupovat.

12 **NOZ: Zaměstnanec, člen. Exces. od 01.01.2014**

§166 NOZ: Zastupování právnické osoby

- *(1) Právnickou osobu zastupují její zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí obdobně pro zastoupení právnické osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku.*
- *(2) Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby má účinky vůči třetí osobě, jen muselo-li jí být známo.*

§167 NOZ: Exces a jeho následky pro právnickou osobu

- *Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil*

člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.

13 **Vznik / zánik funkce - § 66 ObZ (do 31.12.13)**

- § 66 vymezuje v obecné rovině některé podrobnosti ke vzniku a zániku funkce člena orgánu
- Např. vymezení dne, kdy končí výkon funkce
- Dále vymezuje např. smlouvu o výkonu funkce a některé nezbytné podmínky jejího uzavření (souhlas nejvyššího orgánu společnosti)

14 **Obchodní zákoník - § 13 (do 31.12.13)**

- § 13
- (1) *Je-li podnikatelem fyzická osoba, jedná osobně nebo za ni jedná zástupce. Právnícká osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce.*
- (2) *Ustanovení tohoto zákona o jednotlivých obchodních společnostech a družstvu určují statutární orgán, jehož jednání je jednáním podnikatele.*
- (3) *Vedoucí organizační složky podniku (§ 7 odst. 1 a 2), který je zapsán do obchodního rejstříku, je zmocněn za podnikatele činit veškeré právní úkony týkající se této složky.*
-
-

15 **Překročení oprávnění (do 31.12.13)**

- Obchodní společnost (OS) nebo družstvo zavazuje, kromě případů, kdy překročí působnost, kterou svěřuje zákon. Např.:
- Jednatel S.R.O. nemůže svým rozhodnutím nahradit souhlas valné hromady s uzavřením smlouvy dle § 196a nebo smlouvy o výkonu funkce dle § 66

16 **Omezení oprávnění zakladatelským dokumentem (do 31.12.13)**

- Zakladatelský dokument (společenská smlouva, stanovy) nebo rozhodnutí orgánu mohou obsahovat omezení jednatelského oprávnění.
- Takováto omezení nemají vliv i když byla zveřejněna.
- Důvodem je ochrana třetích osob.
-

17 **... (do 31.12.13)**

- (4) *Je-li podnikatelem právnícká osoba, je vázána vůči třetím osobám jednáním uskutečněným jejím statutárním orgánem nebo likvidátorem, i když překročil rozsah jejího předmětu podnikání, ledaže jde o jednání, které překračuje působnost, kterou tomuto orgánu svěřuje nebo dovoluje svěřit zákon.*
- (5) *Omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu právnícké osoby vyplývající ze stanov, společenské smlouvy či jiného obdobného dokumentu nebo z rozhodnutí orgánů právnícké osoby není možno uplatňovat vůči třetím osobám, i když byla zveřejněna.*

18 **Judikatura – způsob jednání pr.osoby**

- *Ustanovení stanov o způsobu jednání právnícké osoby není vnitřním omezením jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 191 odst. 2 obch. zák., ale ustanovením odchylného způsobu jednání jménem společnosti podle ustanovení § 191 odst. 1 téhož předpisu.*
- 29 Odo 216/2003, 29 Odo 198/2002, 20 Cdo 1860/2002

19 **Příklad
z obchodního rejstříku**

20 **Judikatura – způsob jednání pr.osoby**

- K určení způsobu jednání za a.s. při písemném právním úkonu
- *Určují-li stanovy akciové společnosti způsob jednání představenstva odchylně od*

ustanovení § 191 odst. 1 obch. zák., nejde o omezení práva představenstva jednat jménem společnosti ve smyslu ustanovení § 191 odst. 2 obch. zák., ale o určení způsobu jednání jménem společnosti. Způsob jednání jménem společnosti určují stanovy společnosti a tento způsob se zapisuje do obchodního rejstříku. Zápis v obchodním rejstříku o tom, jakým způsobem statutární orgán podepisuje za společnost, je v posuzované věci právě vyjádřením určení ve stanovách, kdo jménem společnosti může učinit písemný právní úkon.

Určení způsobu jednání právnické osoby ve stanovách přitom není vnitřním omezením jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 191 odst. 2 obch. zák. Za takové omezení lze považovat pouze omezení, která zakazují představenstvu jako celku nebo osobám jednajícím jménem představenstva, a tedy i jménem společnosti, učinit určitý právní úkon či právní úkony anebo takový úkon podmiňují (např. předchozím souhlasem valné hromady).

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 605/2007, ze dne 26. 5. 2009

21 **Obchodní vedení (změna od 01.01.2012 do 31.12.2013)**

- § 66d Pověření obchodním vedením
- (1) Statutární orgán společnosti může pověřit obchodním vedením společnosti zcela nebo zčásti jiného. Tyto činnosti mohou být též vykonávány v pracovněprávním vztahu dle zvláštního právního předpisu 21) zaměstnancem společnosti, přičemž tento zaměstnanec může být současně statutárním orgánem společnosti nebo jeho členem.
- (2) Při pověření obchodním vedením podle odstavce 1 zůstává nedotčena odpovědnost osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, stanovená tímto zákonem za porušení povinnosti vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.
- (3) Jestliže jsou činnosti spadající pod obchodní vedení vykonávány v pracovněprávním vztahu dle zvláštního právního předpisu 21) zaměstnancem společnosti, který je současně statutárním orgánem společnosti nebo jeho členem, mzdu či odměnu z dohody sjednává nebo určuje ten orgán společnosti, do jehož působnosti náleží rozhodovat o odměňování statutárního orgánu nebo jeho členů.
- (4) Pověření obchodním vedením podle odstavce 1 nezahrnuje účast na zasedání statutárního orgánu, rozhodování o pověření obchodním vedením, rozhodování o základním zaměření obchodního vedení společnosti ani jiné činnosti v rámci obchodního vedení společnosti, které tento zákon nebo jiný právní předpis svěřuje do výlučné působnosti statutárního orgánu.

22 **Prokura § 14 ObZ (do 31.12.13)**

- Zvláštní obchodněprávní institut.
- Zvláštní druh plné moci, kterou podnikatel zmocňuje prokuristu ke všem právním úkonům, ke kterým dochází při provozu podniku.
- Prokuru uděluje podnikatel – FO / PO, prokuristou může být pouze fyzická osoba
- Prokurista podepisuje tak, že k firmě podnikatele připojí podpis a dodatek označující prokuru – prokurista, per procuram, p.p.

23 **Vznik prokury (do 31.12.13)**

- Prokura vyžaduje udělení zmocnění (podnikatelem), jeho přijetí (prokuristou). Může být formální i neformální.
- Prokura vzniká až zápisem do obchodního rejstříku (OR) - § 14/6, dle právní úpravy ObZ o OR musí prokurista dát svůj souhlas
- Zápis prokury do OR je většinou vykládán jako konstitutivní

24 **Zánik prokury (do 31.12.13)**

- Odstoupením prokuristy, odvoláním prokury, smrtí prokuristy, zánikem PO podnikatele, - výmaz z OR je deklaratorní, ale důvěra třetích osob v obsah zápisu v OR je chráněna i

- přes to
- Smrtí FO podnikatele prokura zaniká jen tehdy, pokud podnikatel stanovil, že má trvat jen za jeho života.
  - V ostatních případech nezaniká, ale dochází k jejímu omezení – 1) prokurista může činit jen úkony v rámci obvyklého hospodaření, 2) úkony nad rámec jen se souhlasem dědiců a soudu
  - Prokurista je rovněž povinen podat návrh na zápis omezení do OR
- 25 **Obsah prokury – základní a rozšířená (do 31.12.13)**
- Základní prokura - všechny právní úkony, ke kterým dochází při provozu podniku, nikoliv však zcizování a zatěžování nemovitostí
  - Rozšířená prokura – všechny ... včetně zcizování a zatěžování nemovitostí. Toto oprávnění musí být v listině o udělení prokury (pověřovací listina, zápis z valné hromady apod.) výslovně uděleno.
  - Zcizování = prodej, darování, směna
  - Zatěžování = zatížení nemovitosti věcným právem třetí osoby – zástavním právem, věcným břemenem
  - ObZ hovoří obecně o nemovitostech, jejich evidence v katastru nemovitostí není relevantní
- 26 **Prokura individuální a kolektivní (do 31.12.13)**
- Prokura individuální – každý prokurista může jednat sám
  - Prokura kolektivní – § 14/4 - musí jednat alespoň dva společně / všichni prokuristé dohromady – záleží na rozhodnutí podnikatele
  - Podnikatel musí vymezit charakter – nejpозději při pověření druhého prokuristy - § 14/6
  - Mezi prokuristy není nikdo „výše než ostatní“ a „nikdo nemá lepší oprávnění“
- 27 **Příklad z obchodního rejstříku**
- 28 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) od 01.01.2014**
§ 450/1 (Vymezení prokury. Základní a rozšířená prokura.)
- (1) *Udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Zcizit nebo zatížit nemovitou věc je však prokurista oprávněn, je-li to výslovně uvedeno.*
  -
- 29 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) od 01.01.2014**
§ 450/2 (Udělení prokury. Filialprokura)
- (2) *Při udělení prokury musí být výslovně uvedeno, že jde o prokuru. Uděluje-li podnikatel prokuru pro některou pobočku svého obchodního závodu nebo pro některý z několika svých obchodních závodů, označí výslovně pobočku nebo obchodní závod.*
- 30 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) od 01.01.2014**
§ 452 (Prokuristou jen člověk. Kolektivní či individuální prokura.)
- (1) *Zakazuje se udělit prokuru právnické osobě.*
  - (2) *Je-li prokura udělena několika osobám, zastupuje každá z nich podnikatele samostatně, ledaže je při udělení prokury určeno něco jiného.*
- § 451 (Prokurista neudělí ani neodvolá prokuru.)
- *Prokurista není oprávněn přenést prokuru na někoho jiného ani udělit další prokuru; k opačným ujednáním se nepřihlíží.*
- 31 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) (od 01.01.2014)**
§ 454 (Péče řádného hospodáře.)

- Prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře.
§ 453 (Neúčinnost vnitřních omezení prokury.)
- Omezení prokury vnitřními pokyny nemá účinky vůči třetím osobám, i když bylo zveřejněno.
§ 58 ZOK !!!
- (1) Ustanovení § 51 až 57 a pravidla tohoto zákona o nepřipustnosti konkurenčního jednání se použijí také na prokuristu; to platí přiměřeně pro prokuristu zmocněného podnikatelem, který není obchodní korporací.
- (2) Povinnosti podle § 54 až 57 splní prokurista oznámením požadovaných skutečností orgánu, který jej jmenoval.

32 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) (od 01.01.2014)**

§ 454 (Péče řádného hospodáře.)

- Prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře.
§ 453 (Neúčinnost vnitřních omezení prokury.)
- Omezení prokury vnitřními pokyny nemá účinky vůči třetím osobám, i když bylo zveřejněno.
§ 58 ZOK !!!
- (1) Ustanovení § 51 až 57 a pravidla tohoto zákona o nepřipustnosti konkurenčního jednání se použijí také na prokuristu; to platí přiměřeně pro prokuristu zmocněného podnikatelem, který není obchodní korporací.
- (2) Povinnosti podle § 54 až 57 splní prokurista oznámením požadovaných skutečností orgánu, který jej jmenoval.

33 **NOZ: Prokura – PÉČE DLE ZOK(od 01.01.2014)**

§ 51 ZOK [Péče řádného hospodáře. Vyžádaný pokyn k obchodnímu vedení]

(1) Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.

(2) Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

§ 52 [Rozhodování. Důkazní břemeno]

(1) Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace.

(2) Je-li v řízení před soudem posuzováno, zda člen orgánu obchodní korporace jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen, ledaže soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat.

§ 53 [Rekodifikace]

(1) Osoba, která porušila povinnost péče řádného hospodáře, vydá obchodní korporaci prospěch, který v souvislosti s takovým svým jednáním získala. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho povinná osoba obchodní korporaci v penězích.

(2) K právním jednáním obchodní korporace omezujícím odpovědnost člena jejích orgánů se nepřihlíží.

(3) Vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, může ji obchodní korporace vypořádat podle smlouvy uzavřené s povinnou osobou; pro účinnost

smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků.

(4) Prohlásí-li soud za neplatné usnesení nejvyššího orgánu obchodní korporace schvalující smlouvu o vypořádání újmy podle odstavce 3, hledí se na ni jako na neplatnou; ode dne právní moci rozhodnutí o neplatnosti usnesení běží pro uplatnění práva domáhat se újmy podle odstavce 1 nová promlčecí lhůta.

34 **NOZ: Prokura – PÉČE DLE ZOK(od 01.01.2014)**

§ 53 ZOK [Vydání prospěchu jako následek porušení právní povinnosti. Zákaz absolutoria. Smluvní vypořádání náhrady újmy]

(1) Osoba, která porušila povinnost péče řádného hospodáře, vydá obchodní korporaci prospěch, který v souvislosti s takovým svým jednáním získala. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho povinná osoba obchodní korporaci v penězích.

(2) K právním jednáním obchodní korporace omezujícím odpovědnost člena jejích orgánů se nepřihlíží.

(3) Vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, může ji obchodní korporace vypořádat podle smlouvy uzavřené s povinnou osobou; pro účinnost smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků.

(4) Prohlásí-li soud za neplatné usnesení nejvyššího orgánu obchodní korporace schvalující smlouvu o vypořádání újmy podle odstavce 3, hledí se na ni jako na neplatnou; ode dne právní moci rozhodnutí o neplatnosti usnesení běží pro uplatnění práva domáhat se újmy podle odstavce 1 nová promlčecí lhůta.

35 **NOZ: Prokura – PÉČE DLE ZOK(od 01.01.2014)**

§ 54 ZOK [Základní povinnosti při střetu zájmů]

(1) Dozví-li se člen orgánu obchodní korporace, že může při výkonu jeho funkce dojít ke střetu jeho zájmu se zájmem obchodní korporace, informuje o tom bez zbytečného odkladu ostatní členy orgánu, jehož je členem, a kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán. To platí obdobně pro možný střet zájmů osob členovi orgánu obchodní korporace blízkých nebo osob jím ovlivněných nebo ovládaných.

(2) Člen orgánu splní povinnosti podle odstavce 1 i tím, že informuje nejvyšší orgán, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost.

(3) Tímto ustanovením není dotčena povinnost člena orgánu obchodní korporace jednat v zájmu obchodní korporace.

(4) Kontrolní nebo nejvyšší orgán může na vymezenou dobu pozastavit člena orgánu, který oznámí střet zájmu podle odstavce 1, výkon jeho funkce.

36 **NOZ: Prokura – PÉČE DLE ZOK(od 01.01.2014)**

§ 55 ZOK [Uzavírání smluv mezi korporací a prokuristou, osobou blízkou či ovládanou]

(1) Hodlá-li člen orgánu obchodní korporace uzavřít s touto korporací smlouvu, informuje o tom bez zbytečného odkladu orgán, jehož je členem, a kontrolní orgán, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán. Zároveň uvede, za jakých podmínek má být smlouva uzavřena. To platí obdobně pro smlouvy mezi obchodní korporací a osobou členovi jejího orgánu blízkou nebo osobami jím ovlivněnými nebo ovládanými.

(2) Člen orgánu splní povinnosti podle odstavce 1 i tím, že informuje nejvyšší orgán, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost.

(3) Kontrolní orgán podá nejvyššímu orgánu zprávu o informacích, které obdržel podle odstavce 1, případně o jím vydaném zákazu podle § 56 odst. 2

37 **NOZ: Prokura – PÉČE DLE ZOK(od 01.01.2014)**

§ 56 ZOK [Zajištění a utvrzení dluhů. Zákaz uzavření smlouvy či poskytnutí zajištění]

(1) Ustanovení § 55 se použije také tehdy, má-li obchodní korporace zajistit nebo utvrdit dluhy osob uvedených v § 55 nebo se stát jejich spoludlužníkem.

(2) Uzavření smlouvy podle odstavce 1 nebo § 55, které není v zájmu obchodní korporace, může její nejvyšší nebo kontrolní orgán zakázat.

§ 57 ZOK [Výjimka – smlouvy a jednostranná jednání v rámci běžného obchodního styku]
Ustanovení § 55 a 56 se nepoužijí pro smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku.

38 **NOZ: Prokura (§ 450-456 NOZ) (od 01.01.2014)**

§ 454 (Podepisování právních jednání.)

- Prokurista se podepisuje tak, že k firmě podnikatele připojí svůj podpis a údaj označující prokuru; byla-li prokura udělena pro jednotlivou pobočku nebo jeden z více obchodních závodů, připojí také údaj označující pobočku nebo obchodní závod.

§ 456 (Zánik prokury.)

- Prokura zaniká i převodem nebo pachtem obchodního závodu nebo pobočky, pro které byla udělena. Smrtí podnikatele prokura nezaniká, ledaže bylo ujednáno něco jiného.

39 **Zákonné zmocnění z titulu pověření §15 ObZ (do 31.12.13)**

- 1) Kdo byl při provozování podniku pověřen určitou činností, je zmocněn ke všem úkonům, k nimž při této činnosti obvykle dochází.

-
- Týká se provozování podniku
- Otázky obchodněprávní i např. pracovněprávní
- Příklady: Obchodní ředitel, pokladní ...

40 **Vznik a zánik zmocnění (do 31.12.13)**

- Zmocnění vzniká ex lege na základě pověření. Pověření může být formální nebo neformální, může vyplývat např. i z pracovní smlouvy, stanov družstva apod.
- Zmocnění zaniká odnětím pověření, smrtí zmocněnce, zánikem právního vztahu mezi podnikatelem a zmocněncem (např. pracovní vztah, členský vztah), zánikem právnícké osoby zmocnitele i z dalších důvodů

41 **Judikatura**

K zastoupení podnikatele podle ustanovení § 15 ObZ

- *Není nutno, aby oprávnění podepisování smluv bylo uvedeno ve vnitřních předpisech nebo v náplni práce, jestliže toto oprávnění vyplývá přímo ze zákona – ustanovení § 15 obchodního zákoníku.*

podle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2004/2008, ze dne 1. 9. 2008

42 **Judikatura – střet oprávnění statutárního orgánu a zákonného zmocnění (§ 13x§15 ObZ)**

K zastoupení společnosti dle § 15 ObZ statutárním orgánem

- *Osoba, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnícké osoby, nemůže být současně zákonným zástupcem této osoby podle § 15 obchodního zákoníku.*

podle rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Odo 11/2006, ze dne 15.10.2008

•

43 **Dřívější judikatura**

K zastoupení společnosti ředitelem / členem představenstva podle § 15 ObchZ

- *Skutečnost, že osoba podepsala posuzovanou smlouvu jako předseda představenstva za situace, kdy neměla oprávnění jednat samostatně jménem akciové společnosti za statutární orgán podle stanov společnosti, ale zároveň měla jednatelské oprávnění jako*

- ředitel z jiného titulu – ze zákona (§ 15 obchodního zákoníku), nemůže činit takto podepsanou smlouvu neplatnou.
- Uvedený závěr nelze považovat za obcházení zákona, když ustanovení § 15 obch. zák. umožňuje, aby při provozování podniku byla osoba, která je pověřena určitou činností, zmocněna ke všem úkonům, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Nelze namítat, že smlouva nebyla ze strany akciové společnosti podle jejích stanov, vydaných ve smyslu § 191 odst. 1 obch. zák. řádně podepsána, je-li podepisující předseda představenstva současně osobou (ředitelem) pověřenou určitou činností v rámci provozu podniku a v tomto postavení měl ze zákona právo smlouvu podepsat. Skutečnost, že tato osoba nesprávně uvedla funkci předsedy představenstva místo ředitele, nemá vliv na platnost písemného právního úkonu.
  - podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 1455/2005, ze dne 28. 3. 2007
  -

44 Smrt podnikatele – zmocnitele (do 31.12.13)

- Pokud stanovil, že trvá jen za jeho života, tak smrtí zaniká. V opačném případě trvá a tím se mění na zákonné zmocnění jednat jménem dědiců.
- Zmocnění jednat jménem dědiců je však omezeno – může činit úkony jen v rámci obvyklého hospodaření
- Úkony nad rámec obv.h. jen se souhlasem dědiců a soudu

45 Překročení zmocnění - § 15/2 ObZ (do 31.12.13)

- Při překročení zmocnění je jednáním podnikatel vázán, jen jestliže o překročení třetí osoba nevěděla a s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vědět nemohla.
- V opačném případě podnikatel vázán není.
- Posuzuje se vždy s ohledem na konkrétní okolnosti případu, třetí osoba je chráněna více než podnikatel tehdy, pokud projeví rozumnou míru pozornosti.

46 Judikatura – kritérium obvyklosti

K uznávání závazků podnikatele jeho účetní (§ 15 ObchZ)

- Podle § 15 odst. 1 obch. zák., kdo byl při provozování podniku pověřen určitou činností, je zmocněn ke všem úkonům, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Předmětné ustanovení zakotvuje zákonné zmocnění k jednání za podnikatele. Zmocnění se týká všech osob, které byly při provozování podniku pověřeny určitou činností. Není zde žádné omezení týkající se poměru těchto osob k podnikateli (pracovní, členský, společenský poměr) není tu ani omezení týkající se formy pověření (nemusí mít písemnou formu) nebo jeho obsahu. Musí se pouze jednat o „určitou činnost“ - což bude jistě zahrnovat jak vymezení druhové tak individuální. Rozsah zmocnění zákon vymezuje ve vazbě na tuto „určitou činnost“ tak, že se bude jednat o všechny úkony, k nimž při této činnosti obvykle dochází; předmětnou zákonnou úpravou je tedy nastoleno kritérium obvyklosti.

V případě překročení jednatelského oprávnění zástupcem podnikatele je takovýmto jednáním podnikatel vázán jen tehdy, jestliže o překročení třetí osoba nevěděla a s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vědět nemohla (srov. § 15 odst. 2 obch. zák.).

47 ... kritérium obvyklosti

- Kritérium obvyklosti nelze vykládat bez dalšího tak, že účetní je ze zákona oprávněna za podnikatele činit jakékoli úkony související s finančními otázkami. Měřítkem obvyklosti je, zda v obchodním styku mezi podnikateli je obvyklé, aby účetní bez výslovného pověření k takovéto činnosti uznávala závazky. Dovolatelce je třeba přisvědčit, že každá konkrétní účetní může být z titulu své funkce pověřena pouze určitou specifickou činností (například mzdová účetní bude zcela jistě vykonávat jinou činnost, než účetní

tzv. provozní či kupř. účetní, zabývající se pouze zaúčtováním přijímaných a odesílaných faktur, navíc třeba pouze i pro konkrétně vymezenou část obchodních partnerů svého zaměstnavatele, atp.). Kritérium obvyklosti je pak třeba zkoumat vždy s přihlédnutím ke zjištění, jakou činností byla účetní pověřena (finanční účetní, mzdová účetní, atp.). Pakliže odvolací soud bez dalšího uzavřel, že pod činnost účetní spadá nejen provádění inventarizací pohledávek a závazků a jejich zápočtů, ale i činnost spočívající ve vyhotovování uznávacích prohlášení s tím, že se jedná o obvyklou činnost účetní, aniž by z obsahu rozhodnutí vyplývalo na základě čeho k tomuto závěru dospěl, pak s tímto posouzením se dovolací soud neztotožnil.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 317/2005, ze dne 18. 4. 2006

48 **Judikatura**

K zastoupení podnikatele podle § 15 ObchZ (dodatek s rozhodčí doložkou)

- Ředitel nákupu, který podepsal „základní“ smlouvu o zřízení konsignačního skladu (aniž byla vůči tomu vznesena výhrada), byl v posuzované věci oprávněn i k uzavření dodatku s rozhodčí doložkou; i kdyby zákonné zmocnění v daném případě ředitel nákupu překročil, druhá strana o tomto překročení nevěděla a s přihlédnutím k uvedeným konkrétním okolnostem ani nemohla vědět (§ 15 odst. 2 obch. zák.)

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2312/2007, ze dne 21. 1. 2009

49 **Zavazující jednání bez zmocnění § 16 ObZ (do 31.12.13)**

- Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, nemohla-li třetí osoba vědět, že jednáající osoba k tomu není oprávněna.
- Vždy podle okolností případu
- Smyslem je ochrana třetích osob (spotřebitelů, podnikatelů)
- Příklady: Vrchní prchni, výdej léků v lékárně

50 **Judikatura – jednání dle § 16 ObZ**

K jednání jiné osoby v provozovně podnikatele (§ 16 ObZ)

- Jednání jiné osoby nacházející se v provozovně podnikatele dle ustanovení § 16 obchodního zákoníku zavazuje podnikatele při současném splnění dvou podmínek. Především musí k jednání dojít v provozovně podnikatele a současně musí být splněna i podmínka, že třetí osoba nemohla vědět, že jednáající osoba není k jednání oprávněna.
- podle usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 81/2007, ze dne 31. 5. 2007

51 **Judikatura – jednání dle § 16 ObZ**

K zastoupení společnosti statutárním orgánem dle § 16 ObZ

- Obchodní zákoník zajišťuje i ochranu třetích osob, které uzavřou smlouvu či učiní jiný právní úkon ve vztahu k obchodní společnosti nebo družstvu v dobré víře. Pro takový případ se nepochybně uplatní pravidlo formulované v § 16 obch. zák. a obchodní společnost nebo družstvo budou vázány právním úkonem svého statutárního orgánu nebo jeho člena jednájícího jako tzv. nezmocněný jednatel, tj. právním úkonem který učiní v jejich provozovně, v rámci činnosti prováděné v této provozovně, za podmínek § 16 obch. zák. Ve vztahu ke společnosti pak ponese takový člen statutárního orgánu plnou odpovědnost za to, že nejednal s péčí řádného hospodáře.

podle rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Odo 11/2006, ze dne 15.10.2008

52 **NOZ: Zákonné zmocnění + jednání v provozovně (od 01.01.2014)**

§ 430 (Zákonné zmocnění. Závaznost při jednáních v provozovně)

- (1) *Pověří-li podnikatel někoho při provozu obchodního závodu určitou činností, zastupuje tato osoba podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází.*
- (2) *Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, pokud byla třetí osoba v dobré víře, že jednájící osoba je k jednání oprávněna.*

§ 431 (Překročení oprávnění zástupce)

- *Překročí-li zástupce podnikatele zástupčí oprávnění, podnikatele právní jednání zavazuje; to neplatí, věděla-li třetí osoba o překročení nebo musela-li o něm vědět vzhledem k okolnostem případu.*